

Барацьба за зямлю

Сойм прыступіў ужо да разгляду „ustawy o parcelacji i osadnictwie“ (устава аб парцэляцыі і асадніцтве), што мае замяніць закон аб зямельнай рэформе.

Як усім ведама, сучасны ўрад утварыўся на аснове ўмовы, зробленай партыяй сялян-багатыроў („кулакоў“) „Пяст“ і так званай „Х’енай“, якая на выбарах выступала па спіску № 8. У гэнай умове польскія паны-абшарнікі згадзіліся на правядзеньне зямельнае рэформы, але з тым, каб кожны год надзялялі сялянам (ведама, за выкуп!) ня больш як 400 000 гектараў зямлі. Ясна, што гэтакім спосабам правядзеньне зямельнае рэформы павінна б было зацягнуцца на многа-многа лет! Але, спусьціўшы крыху часу, калі ўлада панскага ўраду ўмацавалася, паны прызналі, што нават і з такой агаворкай ім няма карысьці ад зямельнае рэформы: хоць і возьмуць добрыя грошы, ды зямля выскачыць з панскіх рук, і ўжо ня будзе нікае магчымасьці трымаць вёску ў паслухмянасьці! Вось жа паны і апрацавалі праект закону, які мае назоў „ustawa o parcelacji i osadnictwie“ ды аканчальна ліквідуе стары закон аб зямельнай рэформе, падмяняючы яго „асадніцтвам“ на нашых бяздольных „Kresach“. Землі польскіх паноў пры гэтым блізу зусім забяспечаны ад падзелу: ня толькі не падлягаюць парцэляцыі тыя двары, якія маюць бравары (значыцца, распаіваюць народ гарэлкай!) і цукраварні, ці гадуюць насеньне траў і збожжа, ці, урэшце, іх уласнікі „zasłużyli się Ojczyźnie“¹, але, наагул, у першы чарод пойдучь пад парцэляцыю двары ўласнікаў-расейцаў і немцаў, праданья некалі ім на льготных варунках расейскім і нямецкім урадамі, а такжа землі праваслаўнага духавенства і царквоў (толькі не каталіцкіх!). І, ведама, дастануць гэную зямлю ня нашыя сяляне, што ад вякоў палівалі яе сваім крывавым потам, а „асаднікі“, насыланыя да нас з Польшчы дзеля ўзмацаваньня польшчыны на „Крэсах“.

Ясна, што і польскія сяляне ў сябе дома зямлі ня ўбачаць! І гэтакім парадкам панскі праект закону аб „парцэляцыі і асадніцтве“ крыўдзіць ня толькі беларускае і ўкраінскае сялянства, але і чыста польскае.

Калі адбываліся выбары ў Сойм і Сэнат, дык як беларуская і ўкраінская, так і польская вёска праводзіла сваіх паслоў у Варшаву славамі: „на зямлю!“ Вось усе тыя соймавыя ключы, якія йшлі ў Сойм зь цвёрдым жаданьнем споўніць народны наказ, дружнай грамадой выступілі на барацьбу з польскай панска-кулацкай большасьцяй, што падтрымлівае праект, раўназначны ліквідацыі зямельнае рэформы.

Безь ніякага сумліву, панска-кулацкая большасьць пераможа злучанья сілы „нацыянальных меншасьцяў“, „вызваленцаў“, „нацыянальнае работніцкае парты“ і польскіх сацыялістаў і камуністаў: „правіца“ мае на колькінаццаць галасоў больш. Аднак апазыцыя, да якое належаць і ўсе беларускія паслы, пастанавіла — у знак самага рашучага пратэсту проці страшэннае сялянскае крыўды — рабіць пры разгляданьні Соймам гэнага закону абструкцыю, як мага зацягваючы справу. На першым засяданьні Сойму, на якім мелі прыступіць да чытаньня новага ўставу, „вызваленцы“ шумам і крыкам прымусілі Сойм зняць гэту справу з парадку дня. Аднак надалей апазыцыя пастанавіла йсьці другой дарогай: да кожнага пункту ўставу яна будзе падаваць нялічаныя папраўкі і бараніць гэтыя папраўкі, на што, згодна з соймавай інструкцыяй, даецца прамоўцу гадзіна часу.

Паўтараем яшчэ раз: перамога „правіцы“ ў гэтай справе не выклікае ніякага сумляваньня, але пратэст „меншасьцяў“ і польскіх левых партыяў ня дасьць паном-абшарнікам зрабіць сваё нягоднае дзела цішком, няўзнак, баламуцячы і далей цёмных людзей.

І мо ўрэшце ўсе тыя, хто галасаваў на выбарах за „васьмёрку“, зразумеюць, якую пятлю яны ўзьдзелі на шыю і сабе, і ўсей сялянскай масе Польшчы.